

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Część I Kontrola PIP w firmie

Radca prawny Kamil Gregorczyk

23.02.2023 r.

Państwowa Inspekcja Pracy (PIP) - definicja

Podstawa prawna: ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy

PIP jest organem powołanym do **sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy**, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej w zakresie określonym w ustawie.

Organy PIP

Organami Państwowej Inspekcji Pracy są:

- 1) Główny Inspektor Pracy;
- 2) okręgowi inspektorzy pracy;
- 3) inspektorzy pracy, działający w ramach właściwości terytorialnej okręgowych inspektoratów pracy.

Zadania PIP

Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy należy m.in.:

- nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów dotyczących stosunku pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, czasu pracy, urlopów, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, zatrudniania młodocianych i osób niepełnosprawnych;
- kontrola legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, wykonywania działalności oraz kontrola przestrzegania obowiązków, np. opłacania składek na Fundusz Pracy;
- kontrola legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców;
- kontrola wyrobów wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku pod względem spełniania przez nie zasadniczych lub innych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, określonych w odrębnych przepisach.

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Uprawnienia PIP

W razie stwierdzenia naruszenia przepisów prawa pracy lub przepisów dotyczących legalności zatrudnienia właściwe organy Państwowej Inspekcji Pracy są uprawnione m.in. do:

- 1) **nakazania usunięcia stwierdzonych uchybień** w ustalonym terminie w przypadku, gdy naruszenie dotyczy przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 2) **nakazania: wstrzymania prac lub działalności**, gdy naruszenie powoduje bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia pracowników lub innych osób wykonujących te prace lub prowadzących działalność; **skierowania do innych prac pracowników** lub innych osób dopuszczonych do pracy wbrew obowiązującym przepisom przy pracach wzbudzonych, szkodliwych lub niebezpiecznych albo pracowników lub innych osób dopuszczonych do pracy przy pracach niebezpiecznych, jeżeli pracownicy ci lub osoby nie posiadają odpowiednich kwalifikacji; nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu;
- 3) **nakazania wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń** w sytuacji, gdy ich eksploatacja powoduje bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi; nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu;
- 4) **zakazania wykonywania pracy lub prowadzenia działalności** w miejscach, w których stan warunków pracy stanowi bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi; nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu;
- 5) **nakazania**, w przypadku stwierdzenia, że stan bezpieczeństwa i higieny pracy zagraża życiu lub zdrowiu pracowników lub osób fizycznych wykonujących pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym osób wykonujących na własny rachunek działalność gospodarczą, **zaprzestania prowadzenia działalności bądź działalności określonego rodzaju**;
- 6) **nakazania pracodawcy wypłaty należnego wynagrodzenia za pracę, a także innego świadczenia przysługującego pracownikowi**; nakazy w tych sprawach podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

JURYSTA

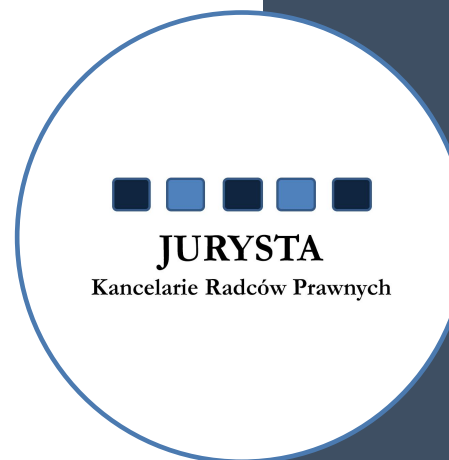
Kancelarie Radców Prawnych

Postępowanie kontrolne

Cel: Ustalenie stanu faktycznego w zakresie przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia oraz udokumentowanie dokonanych ustaleń.

Uprawnienia inspektora pracy (przykładowe):

- swobodny wstęp na teren oraz do obiektów i pomieszczeń podmiotu kontrolowanego;
- przeprowadzenie oględzin obiektów, pomieszczeń, stanowisk pracy, maszyn i urządzeń oraz przebiegu procesów technologicznych i pracy;
- żądanie od podmiotu kontrolowanego oraz od wszystkich pracowników lub osób, które są lub były zatrudnione, albo które wykonują lub wykonywały pracę na jego rzecz na innej podstawie niż stosunek pracy, w tym osób wykonujących na własny rachunek działalność gospodarczą, a także osób korzystających z usług agencji zatrudnienia, pisemnych i ustnych informacji w sprawach objętych kontrolą oraz wzywania i przesłuchiwanie tych osób w związku z przeprowadzaną kontrolą;
- żądanie przedłożenia akt osobowych i wszelkich dokumentów związanych z wykonywaniem pracy przez pracowników lub osoby świadczące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy;
- korzystania z pomocy biegłych i specjalistów oraz akredytowanych laboratoriów.

Zaskarżenie decyzji – nakazu inspektora pracy

- Decyzję w postaci nakazu wydaje inspektor pracy (organ I instancji).
- Od tej decyzji przysługuje odwołanie do okręgowego inspektora pracy (organ II instancji) za pośrednictwem inspektora pracy (zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania administracyjnego, przy czym **termin na wniesienie odwołania od nakazu to 7 dni, od daty otrzymania decyzji**).
- Autokontrola - organ I instancji, jeżeli uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, może wydać nową decyzję, w której uchyli lub zmieni zaskarżoną decyzję. Jeśli w terminie 7 dni nie wyda nowej decyzji to obowiązany jest przesłać odwołanie wraz z aktami sprawy organowi II instancji.
- Decyzja organu II instancji jest ostateczna.
- Na decyzję organu II instancji można wnieść skargę do WSA za pośrednictwem tego organu w terminie 30 dni od otrzymania decyzji.
- WSA może uchylić decyzję i przekazać sprawę organowi do ponownego rozpoznania.
- Wniesienie skargi nie wstrzymuje wykonania decyzji, w tej sytuacji zasadne wydaje się złożenie wniosku o wstrzymanie wykonania decyzji.

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Odpowiedzialność pracodawcy – Kodeks pracy

Kto, będąc pracodawcą lub działając w jego imieniu:

- zawiera umowę cywilnoprawną w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 powinna być zawarta umowa o pracę,
- nie zawiadamia właściwego okręgowego inspektora pracy, w formie pisemnej lub elektronicznej, o zawarciu umowy o pracę, o której mowa w art. 25 1 § 4 pkt 4, wraz ze wskazaniem przyczyn zawarcia takiej umowy, w terminie 5 dni roboczych od dnia jej zawarcia,
- nie potwierdza na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę przed dopuszczeniem go do pracy,
- wypowiada lub rozwiązuje z pracownikiem stosunek pracy bez wypowiedzenia, naruszając w sposób rażący przepisy prawa pracy,
- stosuje wobec pracowników inne kary niż przewidziane w przepisach prawa pracy o odpowiedzialności porządkowej pracowników,
- narusza przepisy o czasie pracy lub przepisy o uprawnieniach pracowników związanych z rodzicielstwem i zatrudnianiu młodocianych,
- nie prowadzi dokumentacji pracowniczej,
- nie przechowuje dokumentacji pracowniczej przez odpowiedni okres,
- pozostawia dokumentację pracowniczą w warunkach grożących uszkodzeniem lub zniszczeniem

podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Odpowiedzialność pracodawcy – Kodeks pracy

Kto, wbrew obowiązkowi:

- nie wypłaca w ustalonym terminie wynagrodzenia za pracę lub innego świadczenia przysługującego pracownikowi albo uprawnionemu do tego świadczenia członkowi rodziny pracownika, wysokość tego wynagrodzenia lub świadczenia bezpodstawnie obniża albo dokonuje bezpodstawnych potrąceń,
- nie udziela przysługującego pracownikowi urlopu wypoczynkowego lub bezpodstawnie obniża wymiar tego urlopu,
- nie wydaje pracownikowi w terminie świadectwa pracy,

podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Odpowiedzialność pracodawcy – Kodeks pracy

Kto, będąc odpowiedzialnym za stan bezpieczeństwa i higieny pracy albo kierując pracownikami lub innymi osobami fizycznymi, nie przestrzega przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, podlega karze grzywny od 1000 zł do 30 000 zł.

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Część II
Kontrola ZUS w firmie

Kontrola zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych

Podstawa prawna: ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

Kontrolę wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych przez płatników składek przeprowadzają **inspektorzy kontroli Zakładu**.

Cel kontroli: ocena wywiązywania się przez płatników składek z obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz innych zadań zleconych ZUS.

Inspektor kontroli Zakładu wszczyna kontrolę u płatnika składek **po okazaniu legitymacji służbowej i po doręczeniu upoważnienia do przeprowadzenia kontroli**.

Data wszczęcia kontroli jest dzień doręczenia kontrolowanemu płatnikowi składek upoważnienia do przeprowadzenia kontroli.

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Przedmiot kontroli

Kontrola może obejmować w szczególności:

- zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych;
- prawidłowość i rzetelność obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych składek i wpłat, do których pobierania zobowiązany jest Zakład;
- ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń z tego tytułu;
- prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe;
- wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie danych dla celów ubezpieczeń społecznych;
- dokonywanie oględzin składników majątku płatników składek zalegających z opłatą należności z tytułu składek.
- ZUS ma prawo podważyć istnienie stosunku pracy – pozorność umowy o pracę.

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Uprawnienia inspektora kontroli Zakład

W trakcie przeprowadzania kontroli inspektor kontroli Zakładu ma prawo:

- 1) badać wszelkie księgi, dokumenty finansowo-księgowe i osobowe oraz inne nośniki informacji związane z zakresem kontroli;
- 2) dokonywać oględzin i spisu składników majątku płatników składek zalegających z opłatą należności z tytułu składek;
- 3) zabezpieczać zebrane dowody;
- 4) żądać udzielania informacji przez płatnika składek i ubezpieczonego;
- 5) legitymować osoby w celu ustalenia ich tożsamości, jeśli jest to niezbędne dla potrzeb kontroli;
- 6) wzywać i przesłuchiwać świadków;
- 7) wzywać i przesłuchiwać płatnika składek i ubezpieczonego, jeżeli z powodu braku lub po wyczerpaniu innych środków dowodowych pozostały niewyjaśnione okoliczności mające znaczenie dla postępowania kontrolnego

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Obowiązki firmy – płatnika w trakcie kontroli

- udostępnienie wszelkich ksiąg, dokumentów i innych nośników informacji związanych z zakresem kontroli, które są przechowywane u płatnika oraz u osób trzecich w związku z powierzeniem tym osobom niektórych czynności na podstawie odrębnych umów;
- udostępnienie do oględzin składników majątku, których badanie wchodzi w zakres kontroli, jeżeli zalegają z opłatą należności z tytułu składek;
- sporządzenie i wydanie kopii dokumentów związanych z zakresem kontroli i określonych przez inspektora kontroli Zakładu;
- zapewnienie niezbędnych warunków do przeprowadzenia czynności kontrolnych,
- udzielenie wyjaśnień kontrolującemu;
- przedstawienie tłumaczenia na język polski sporządzonej w języku obcym dokumentacji finansowo-księgowej i osobowej przedłożonej przez płatnika składek.

Czynności powyższe płatnik składek jest obowiązany dokonać nieodpłatnie.

JURYSTA
Kancelarie Radców Prawnych

Sankcje

Kto, jako płatnik składek albo osoba obowiązana do działania w imieniu płatnika:

- nie dopełnia obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne w przewidzianym przepisami terminie,
- nie zgłasza wymaganych ustawą danych lub zgłasza nieprawdziwe dane albo udziela w tych sprawach nieprawdziwych wyjaśnień lub odmawia ich udzielenia,
- udaremnia lub utrudnia przeprowadzenie kontroli,
- nie dopełnia obowiązku wypłacania świadczeń z ubezpieczeń społecznych i zasiłków finansowanych z budżetu państwa albo wypłaca je nienależnie,
- nie prowadzi dokumentacji związanej z obliczaniem składek oraz z wypłatą świadczeń z ubezpieczeń społecznych,
- nie dopełnia obowiązku przysyłania deklaracji rozliczeniowych oraz imiennych raportów miesięcznych w przewidzianym terminie,
- nie dopełnia obowiązku przekazywania dokumentów związanych z ubezpieczeniami społecznymi i ubezpieczeniem zdrowotnym w formie określonej w ustawie

podlega karze grzywny do 5000 złotych.

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

Odpowiedzialność członka zarządu za zobowiązania spółki – odpowiednie stosowanie art. 116 Ordynacji podatkowej

Jeżeli egzekucja zaległości składkowych ZUS z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna za zaległości odpowiadają solidarnie, całym swoim majątkiem członkowie zarządu zadłużonej spółki.

Przesłanki uwolnienia się od odpowiedzialności

Członek zarządu powinien:

- 1) wykazać, że
 - we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2309) albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne, albo
 - niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy;
- 2) wskazać mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości spółki w znacznej części.

JURYSTA

Kancelarie Radców Prawnych

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

JURYSTA
Kancelarie Radców Prawnych